A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2016. május 25.*

„Előzetes döntéshozatal — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 44/2001/EK rendelet — Ideiglenes és biztosítási intézkedések elismerése és végrehajtása — A »közrend« fogalma”

A C-559/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Augstākās tiesas Civillietu departaments (legfelsőbb bíróság, polgári tanács, Lettország) a Bírósághoz 2014. december 5-én érkezett, 2014. október 15-i határozatával terjesztett elő az előtte

Rūdolfs Meroni

és

a **Recoletos Limited**

között,

Aivars Lembergs,

Olafs Berķis,

Igors Skoks,

Genādijs Ševcovs részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök (előadó), A. Arabadjiev, J.-C. Bonichot, S. Rodin és E. Regan bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következő által előterjesztett észrevételeket:

– Rūdolfs Meroni képviseletében D. Škutāns advokāts,

– a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes és E. Pedrosa, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: lett.

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében V. Kaye, meghatalmazotti minőségben, segítője: B. Kennelly barrister,

– az Európai Bizottság képviseletében A. Sauka és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben

a főtanácsnok indítványának a 2016. február 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o., helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.) 34. cikke 1. pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Rūdolfs Meroni és a Recoletos Limited között, a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Anglia és Wales legfelsőbb bírósága mint kereskedelmi bíróság, Egyesült Királyság) által ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatban hozott határozat Lettországban történő elismerése és végrehajtása iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A Charta

3 Az Európai Unió Alapjogi Chartája „A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog" című 47. cikkének első bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez.

[...]"

4 „A Charta értelmezésére és alkalmazására vonatkozó általános rendelkezések" címet viselő, VII. címének 51. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„E Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat, és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását."

A 44/2001 rendelet

5 Az 44/2001 rendelet (16)–(18) preambulumbekezdése kimondja:

„(16) Az igazságszolgáltatás iránt [az Unióban] táplált kölcsönös bizalom azt indokolja, hogy a tagállamokban hozott határozatokat – a vitás eseteket kivéve – automatikusan, bármilyen külön eljárás nélkül elismerjék.

(17) Ugyancsak a kölcsönös bizalom elve alapján az egyik tagállamban hozott határozat más tagállamban történő végrehajtására szolgáló eljárásnak hatékonynak és gyorsnak kell lennie. E célból a határozat végrehajthatóságát megállapító nyilatkozatot a rendelkezésre bocsátott iratok tisztán formai ellenőrzését követően gyakorlatilag automatikusan ki kell bocsátani anélkül, hogy a bíróság lehetőséget kapna arra, hogy hivatalból a végrehajtást e rendelet alapján kizáró okra hivatkozzon.

(18) A védekezés jogának tiszteletben tartása érdekében az alperesnek lehetőséget kell adni arra, hogy mindkét fél meghallgatását biztosító eljárás során jogorvoslatot nyújtson be a végrehajthatóság megállapítása ellen, amennyiben úgy véli, hogy végrehajtást kizáró ok áll fenn. A felperes részére is biztosítani kell a jogorvoslat lehetőségét arra az esetre, ha a végrehajthatóság megállapítása iránti kérelmét elutasították.”

6 Az említett rendelet 32. cikke a „határozat” fogalmát úgy határozza meg, mint „valamely tagállam bírósága által hozott bármely határozat, elnevezésére való tekintet nélkül, beleértve az ítéletet, a végzést, fizetési meghagyást vagy végrehajtási intézkedést, valamint a költségeknek és kiadásoknak bírósági tisztviselő általi meghatározását”.

7 A 44/2001 rendelet 33. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Valamely tagállamban hozott határozatot a többi tagállamban külön eljárás nélkül elismerik.

(2) Az az érdekelt fél, aki egy jogvitában elsődlegesen egy határozat elismerésére hivatkozik, az e fejezet 2. és 3. szakaszában szabályozott eljárásnak megfelelően kérelmezheti annak megállapítását, hogy a határozat elismerhető. [Helyesen: Ha önmagában az a kérdés képezi a jogvita tárgyát, hogy valamely határozatot el kell-e ismerni, akkor az elismerésre hivatkozó bármely fél az e fejezet 2. és 3. szakaszában szabályozott eljárásnak megfelelően kérelmezheti annak megállapítását, hogy a határozat elismerendő.]

(3) Amennyiben valamely tagállam bíróságán folyó eljárás kimenetele azon kérdés megválaszolásának függvénye, hogy egy határozat elismerhető-e, az említett bíróság joghatósággal rendelkezik e kérdés eldöntésére. [Helyesen: Ha az elismerést valamely tagállami bíróság előtt olyan jogvitában kérik, amelynek eldöntése az elismeréstől függ, akkor e bíróság határozhat az elismerésről.]”

8 E rendelet 34. cikkének 1. és 2. pontja a következőképpen rendelkezik:

„A határozat nem ismerhető el, amennyiben:

a) az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kérik;

b) a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben [helyesen: megfelelő időben és módon] ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését [helyesen: a határozat ellen nem nyújtott be jogorvoslatot], annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá.”

9 A 44/2001 rendelet 35. cikke (2) és (3) bekezdésével összhangban, a felhívott bíróság vagy hatóság kötve van ahhoz a tényálláshoz, amelyre a származási tagállam bírósága a joghatóságát alapította. Az eredeti eljárás helye szerinti tagállam bíróságainak joghatósága nem vizsgálható felül. A közrendnek a 34. cikk 1. pontjában említett vizsgálata a joghatósággal kapcsolatos szabályokra nem alkalmazható.

10 E rendelet 36. cikke úgy rendelkezik, hogy a külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

11 E rendelet 38. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Valamely tagállamban hozott és ebben az államban végrehajtható határozatot más tagállamban akkor hajtanak végre, ha azt bármely érdekelt fél kérelmére ott végrehajthatónak nyilvánították.”

12 E rendelet 41. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A határozatot az [...] alaki követelmények teljesítését követően [...] nyomban végrehajthatóvá kell nyilvánítani. Az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, az eljárásnak ebben a szakaszában a kérelemre észrevételt nem tehet.”

13 A 44/2001 rendelet 42. cikkének (2) bekezdése szerint:

„A végrehajthatóságot megállapító határozatot kézbesítik annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték, a határozattal együtt, amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették.”

14 Az említett rendelet 43. cikke kimondja:

„(1) A végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozat ellen bármely fél jogorvoslatot nyújthat be.

(2) A jogorvoslatot a III. mellékletben szereplő listán megjelölt bírósághoz kell benyújtani.

(3) A jogorvoslatot a kontradiktórius eljárásra vonatkozó szabályoknak megfelelően kell kezelni [helyesen: elbírálni].

[...]

(5) A végrehajthatóság megállapítása elleni jogorvoslatot a végrehajthatóságot megállapító határozat kézbesítésétől számított egy hónapon belül kell benyújtani. Ha az a fél, akivel szemben a végrehajtást kérik, más tagállamban rendelkezik lakóhellyel, mint ahol a végrehajthatóságot megállapították, a jogorvoslatra nyitva álló időtartam akár a személyes, akár a lakóhelyen történő kézbesítés időpontjától számított két hónap. Ez az időtartam a távolságra tekintettel nem hosszabbítható meg.”

15 E rendelet 45. cikke szerint:

„(1) Az a bíróság, amelynél [...] jogorvoslatot nyújtottak be, kizárólag a 34. és 35. cikkben meghatározott okok egyike alapján utasíthatja el vagy vonhatja vissza [helyesen: okok egyike alapján tagadhatja meg a végrehajthatóság megállapítását vagy helyezheti hatályon kívül] a végrehajthatóságot megállapító határozatot. [...]

(2) A külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.”

A lett jog

16 A Civilprocesa likums (polgári perrendtartás) 138. cikke felsorolja az ideiglenes intézkedéseket, amelyek a következők:

„1) az alperes ingóságainak és készpénzének lefoglalása;

2) elidegenítési tilalom bejegyzése a megfelelő ingódolog-nyilvántartásba vagy más közhiteles nyilvántartásba;

3) ideiglenes intézkedés feljegyzése az ingatlan-nyilvántartásba és a hajólajstromba;

4) hajó lefoglalása;

5) az alperes meghatározott cselekményektől való eltiltása;

6) harmadik személyek által fizetendő összegek zárolása, ideértve a hitelintézettel vagy más pénzügyi intézménnyel szemben fennálló követelést is;

7) folyamatban lévő végrehajtási ügyletek felfüggesztése (beleértve annak a bírósági végrehajtó számára előírt tilalmát, hogy pénzt vagy más dolgot akár a végrehajtást kérőnek, akár az adósnak kiadjon, továbbá vagyontárgyak eladásának felfüggesztését is).”

17 A polgári perrendtartás 427. cikke (1) bekezdésének 4. pontja szerint:

„A fellebbezési okoktól függetlenül, a fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét és az ügyet újbóli eljárásra visszautalja az elsőfokú bírósághoz, ha megállapítást nyer, hogy az [...] említett ítélet olyan személy részére állapít meg jogokat vagy ír elő kötelezettségeket, akit peres félként való részvételre nem hívtak fel.”

18 Az említett perrendtartás 452. cikke (3) bekezdésének 4. pontja a következőket írja elő:

„Mindenképpen a jogvita téves elbírálásának előidézésére alkalmas eljárási szabálysértésnek tekintendő:

[...]

azon tény, hogy az adott ítélet olyan személy részére állapít meg jogokat vagy ír elő kötelezettségeket, akit peres félként való részvételre nem hívtak fel.”

19 Ugyanezen perrendtartás 633. cikke szerint:

„1) Aki végrehajtás tárgyát képező lefoglalt ingó vagy ingatlan vagyontárgy, vagy annak egy része felett bír tulajdonjoggal, az általános hatásköri és illetékességi szabályokkal összhangban indíthat bírósági eljárást.

2) Vagyontárgy leltárból való kizárására, vagy a végrehajtás ingatlan-nyilvántartásba történt bejegyzésének törlésére irányuló kérelmet az adóssal és a teljesítő féllel szemben kell benyújtani. Amennyiben a vagyontárgyat elkobzást kimondó büntetőítélet rendelkezése alapján foglalták le, az elítélt és a pénzügyi intézmény alperesként részt vesznek részt az eljárásban.

3) Amennyiben a vagyontárgyat már értékesítették, a kérelem azon személy ellen irányul, akire e vagyontárgyat átruházták: ha a bíróság helyt ad egy ingatlant érintő kérelemnek, a tulajdonjog megszerzőre való átruházásának ingatlan-nyilvántartásba történt bejegyzését érvénytelennek nyilvánítja.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20 A Recoletos és más felek által Aivars Lembergs, Olafs Berķis, Igors Skoks és Genādijs Ševcovs ellen indított bírósági eljárást követően 2013. április 9-én a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Commercial Court) (Anglia és Wales legfelsőbb bírósága mint kereskedelmi bíróság) ideiglenes és biztonsági intézkedésekre vonatkozó végzést hozott. E végzést nem kézbesítették az említett személyek részére.

21 2013. április 29-i végzésében (a továbbiakban: vitatott végzés) a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Commercial Court) (Anglia és Wales legfelsőbb bírósága mint kereskedelmi bíróság) megerősítette ezen intézkedéseket ugyanezen személyekkel szemben. Többek között megerősítette az A. Lembergs tulajdonában álló vagyontárgyak lefoglalását. A. Lembergs és a többi alperes nem rendelkezhetnek a lettországi székhelyű AS Ventbunkers-ben fennálló részvényeikkel, azokra vonatkozóan nem köthetnek ügyletet, azok értékét nem csökkenthetik, függetlenül attól, hogy az e társaságban meglévő részvényeket közvetlenül vagy közvetetten birtokolják-e, illetve nem rendelkezhetnek az e részvények értékesítéséből, illetve bármely más olyan társaságtól vagy jogalanytól származó jövedelemmel, amelyen keresztül közvetlenül vagy közvetve a Ventbunkers részvényeit birtokolják. A. Lembergs e társaságban csak egyetlen részvényt birtokol. A Ventbunkers részvényeinek közel 29%-ával a Yelverton Investments BV (a továbbiakban: Yelverton) rendelkezik, melyben A. Lembergs „tényleges tulajdonosként” jogokkal rendelkezik.

22 A vitatott végzéshez számos melléklet kapcsolódik, melyek között szerepel a végzéssel érintett társaságok és egyéb jogalanyok szervezeti felépítése. Ez utóbbiak nem vettek részt félként a végzést meghozó bíróság előtti eljárásban.

23 A vitatott végzés a Recoletost jelölte ki e végzés kézbesítéséért felelősként. Amint e végzésből kitűnik, a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division-höz (Commercial Court) (Anglia és Wales legfelsőbb bírósága mint kereskedelmi bíróság) való fordulás és az e bíróság által hozott intézkedések elleni kifogás benyújtásának joga minden olyan személyt megillet, akivel az említett végzést közölték. E végzést egy olyan tárgyalás során hozták, melyről az alpereseket értesítették, kifejtve, hogy az alpereseknek jogában áll e bírósághoz fordulni a vitatott végzés módosítására vagy hatályon kívül helyezésére irányuló kérelemmel.

24 E végzés továbbá az alábbiakat is kimondja:

„A jelen végzés másolatának kézhez kapását követő hét napon belül [...] az alperesek a hatáskörükön belül minden észszerű lépést megtesznek annak elkerülése érdekében, hogy a jelen végzésben felsorolt vállalkozások igazgatótanácsi tagjai az említett vállalkozásoknak a [Ventbunkersben] fennálló részvényeivel rendelkezzenek, ügyletet kössenek, vagy azok értékét csökkentsék. E lépések, amennyiben azok észszerűen a hatáskörükben állnak, magukban kell, hogy foglalják az említett vállalkozások azonnali, az igazgatótanácsuk tagjainak közvetítésével történő hivatalos tájékoztatását (de nem korlátozódhatnak arra), és [...] amennyiben hatáskörükben áll, az említett vállalkozásoknak [Ventbunkersben] fennálló részvényei mindenféle elidegenítésének, azokkal való rendelkezésnek, vagy azok értéke csökkentésének megtiltását.

[...]

A jelen végzés nem tiltja meg az alpereseknek, hogy az alperesek [Ventbunkers]-ben fennálló részvényein kívüli egyéb eszközeivel rendelkezzenek, ügyletet kössenek vagy azok értékét csökkentsék.

A jelen végzés nem tiltja meg a [Ventbunkersben] fennálló részvényekkel az általános és megfelelő kereskedelmi tevékenység keretében történő rendelkezést vagy azokkal történő ügyletkötést, azonban ezt megelőzően az alpereseknek tájékoztatniuk kell erről a felperesek jogi képviselőit.

[...]

Azon alperes magánszemélynek, akit arra kötelezteknek, hogy tartózkodjon a cselekvéstől, nem járhat el sem saját maga, sem más módokon. Nem cselekedhet nevében eljáró más személyeken keresztül, akik az ő utasításai alapján, vagy az ő ösztönzésére járnak el.

[...]

A jelen végzés rendelkezései hatásukat az alábbi személyekkel szemben fejtik ki az eljáró bíróság joghatóságán kívüli országban vagy államban:

a) az alperesek;

b) az a személy, aki:

– az eljáró bíróság joghatósága alá tartozik;

– akinek a jelen végzést írásban kézbesítették lakóhelyén vagy munkahelyén, mely az eljáró bíróság joghatósági területén található; és

– meg képes akadályozni cselekményeket vagy attól való tartózkodást az eljáró bíróság joghatósági területén kívül, amelyek a jelen végzés rendelkezései megsértését valósítanák vagy könnyítenék meg; és

c) minden más személlyel szemben csak abban az esetben, ha ezen ország vagy állam bírósága a jelen végzést végrehajthatóvá nyilvánította vagy végrehajtotta.”

25 Ezt követően 2013. május 3-án kibocsátották a 44/2001 rendelet 54. és 58. cikkében előírtak szerinti tanúsítványt. E tanúsítvány rögzíti, hogy a vitatott végzést alkalmazni kell A. Lembergsszel, O. Berķisszel, I. Skoksszal és G. Ševcovsszal szemben.

26 2013. június 28-án a Recoletos arra irányuló kérelmet terjesztett a Ventspils tiesā (ventspilsi bíróság, Lettország) elé, hogy a vitatott végzésnek a Lett Köztársaságban való végrehajthatóságát megállapítsák, és annak végrehajtását ideiglenes intézkedések útján biztosítsák.

27 E kérelemnek a Ventspils tiesa (ventspilsi bíróság) ugyanazon a napon részben helyt adott. A kérelmet a vitatott végzés végrehajtásának biztosítása tekintetében elutasította.

28 O. Berķis, I. Skoks és G. Ševcovs, valamint R. Meroni, Zürichben (Svájc) működő ügyvéd, aki A. Lembergs zár alá vett vagyonának képviselője és kezelője, és a Ventbunkersben a részvényesi jogainak gyakorlója, valamint a Yelverton igazgatója, kiegészítő fellebbezéseket nyújtottak be a Ventspils tiesa (ventspilsi bíróság) határozatával szemben a Kurzemes apgabaltiesa (kurzemei regionális bíróság, Lettország) előtt. A határozatnak a vitatott végzés végrehajtásának biztosítására irányuló kérelmet elutasító részét nem érintette a fellebbezés.

29 A Kurzemes apgabaltiesa (kurzemei regionális bíróság) 2013. október 8-i határozatával hatályon kívül helyezte a Ventspils tiesas (ventspilsi bíróság) 2013. június 28-i határozatát, és a Recoletos által benyújtott kérelemről érdemben határozott. A befagyasztást elrendelő végzést Lettországban részben végrehajthatónak nyilvánította, amennyiben az megtiltja A. Lembergs számára, hogy a Ventbunkersben fennálló részvényeivel rendelkezzen, ügyletet kössön, vagy azok értékét csökkentse, függetlenül attól,

hogy azokat közvetlenül vagy közvetve birtokolja, valamint hogy más személyt megbízzon ilyen tevékenység elvégzésével. E bíróság megalapozatlannak ítélte a R. Meroni által benyújtott kifogásokat, amelyek szerint a vitatott végzés olyan harmadik személyek érdekeit sértette, akik peres félként nem vettek részt az egyesült királyságbeli bíróság előtt indult alapeljárásban. A fellebbviteli bíróság e tekintetben kifejtette, hogy a vitatott végzés csupán A. Lembergset és vagyontárgyainak zár alá helyezését érintette.

30 R. Meroni kiegészítő fellebbezést terjesztett az Augstākās tiesas Civillietu departaments (legfelsőbb bíróság, polgári tanács, Lettország) elé a Kurzemes apgabaltiesa (kurzemei regionális bíróság) ítélete ellen, melyben az ítélet hatályon kívül helyezését kérte, amennyiben az a vitatott végzés A. Lembergsre vonatkozó részének a Lettországban történő végrehajtását rendelte el.

31 Kérelmében R. Meroni úgy érvel, hogy ő a Yelverton igazgatója, mely vállalkozás a Ventbunkers részvényese, és ő gyakorolja A. Lembergs Ventbunkersben fennálló részvényesi jogait. Szerinte a vitatott végzés magakadályozza őt a Yelverton Ventbunkers-ben fennálló részvényeiből eredő szavazati jog gyakorlásában. R. Meroni előadta továbbá, hogy a vitatott végzés elismerése és végrehajtása ellentétes a 44/2001 rendelet 34. cikke 1. pontjában meghatározott közrendi záradékkal, amennyiben a vitatott végzésben elrendelt tilalmak olyan harmadik személyek tulajdonjogát sértik, akik nem vettek félként részt a vitatott végzést meghozó bíróság előtti eljárásban.

32 Az Augstākās tiesas Civillietu departaments (legfelsőbb bíróság, polgári tanács) megállapítja, hogy e végzés nem csupán A. Lembergset érinti, hanem olyan harmadik feleket is, mint a Yelverton, valamint olyan további személyeket, akik nem vettek részt félként a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Anglia és Wales legfelsőbb bírósága mint kereskedelmi bíróság) előtti eljárásban. Nehezen lennének tisztázhatók az arra vonatkozó tények, hogy az eljárásban nem részt vevő felek milyen információval rendelkeztek a vitatott végzésről és az előterjesztett keresethez kapcsolódó dokumentumokról, amennyiben ilyen dokumentumokat sem a felperesek, sem az alperes nem nyújtott be. Meg kell tehát vizsgálni, hogy az uniós jog lehetővé teszi-e, hogy az ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló eljárásban olyan személy vagyoni jogait korlátozzák, aki nem vett részt félként az említett eljárásban, még ha biztosítják is, hogy bármely személy, akit a biztosítási intézkedést elrendelő határozat érint, bármikor kérheti az érintett bíróságtól a határozat módosítását vagy hatályon kívül helyezését, miközben a felperesek feladata marad, hogy az érdekelteket a határozatról tájékoztassák, és a [tagállam] nemzeti bírósága csak a határozat közlésével kapcsolatos tényeket vizsgálhatja.

33 Az Augstākās tiesas Civillietu departaments (legfelsőbb bíróság, polgári tanács) úgy véli, hogy amennyiben adott személy nem rendelkezik a fél jogállásával egy eljárásban, nem adhatja elő a bíróság előtt a ténybeli és jogi körülményekkel kapcsolatos észrevételeit, ami pedig a tisztességes eljáráshoz való jog lényege. Az eljárásban részt vevő másik féllel közölni kell magát a keresetlevelet, az azt alátámasztó iratokkal együtt. Csupán az ügy érdemére vonatkozó érvek ismeretében van lehetősége az egyik peres félnek fellépni a másik féllel szemben. E tekintetben biztosítani kell a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését, nem csupán az ügy érdemben történő vizsgálatának szakaszában, hanem az ideiglenes és biztosítási intézkedések elrendelése során is.

34 E körülmények között az Augstākās tiesas Senāts (legfelsőbb bíróság, polgári tanács) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontját, hogy a külföldi határozat elismerésére irányuló eljárás keretében azon személyek jogainak megsértése, akik peres félként nem vesznek részt az alapeljárásban, indokolhatja az említett rendelet 34. cikkének 1. pontjában foglalt közrendi záradék alkalmazását, és a külföldi határozat elismerésének megtagadását annyiban, amennyiben az olyan személyeket érint, akik peres félként nem vesznek részt az alapeljárásban?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a Charta 47. cikkét, hogy az abban foglalt tisztességes eljáráshoz való jog lehetővé teszi, hogy valamely jogvitában a biztosítási intézkedések megállapítása során olyan személyek tulajdonhoz való jogát korlátozzák, akik nem vettek részt az eljárásban, akkor is, ha biztosítják, hogy bármely személy, akit a biztosítási intézkedést elrendelő határozat érint, bármikor kérheti az adott bíróságtól a bírósági határozat módosítását vagy hatályon kívül helyezését, miközben a felperesek feladata marad, hogy az érdekelteket a határozatról tájékoztassák?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

35 Kérdéseivel – amelyeket célszerű együtt vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 44/2001 rendeletnek a Charta 47. cikkének fényében értelmezett 34. cikke 1. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén valamely tagállam bírósága által hozott olyan végzés elismerése és végrehajtása, melyet egy olyan harmadik személy előzetes meghallgatása nélkül fogadtak el, akiknek jogait érintheti e végzés, e rendelkezések értelmében úgy tekintendő, mint amely nyilvánvalóan ellentétes a megkeresett tagállam közrendjével vagy a tisztességes eljáráshoz való joggal.

36 E kérdések megválaszolása céljából meg kell vizsgálni, hogy azon tény, miszerint R. Meronit nem hallgatta meg a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Commercial Court) (Anglia és Wales legfelsőbb bírósága mint kereskedelmi bíróság) a vitatott végzés elfogadását megelőzően, képezheti-e azon tagállam közrendjének sérelmét, mely tagállam bíróságait e végzés elismerése és végrehajtása végett keresték meg.

37 Emlékeztetni kell arra, hogy a vitatott végzés, mely elismerésre és végrehajtásra irányuló kérelem tárgyát képezi, bizonyos eszközök biztosítási intézkedésként történő befagyasztására irányul, melynek célja annak elkerülése, hogy az egyik fél kivonhassa őket a másik fél rendelkezése alól. E végzés ekképpen néhány harmadik felet is érint, mint az alapeljárás felperese, akik az említett eszközökhöz kapcsolódó jogokat gyakorolják.

38 A 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában meghatározott „közrend” fogalmát illetően a Bíróság már megállapította a 2009. április 28-i Apostolides ítélet (C-420/07, EU:C:2009:271) 55. pontjában, hogy e rendelkezést szorosan kell értelmezni, minthogy akadályt képez az említett rendelet egyik alapvető célkitűzésének megvalósítása előtt, és ezért csak kivételes esetekben érvényesülhet.

39 Bár a tagállamok a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában foglalt fenntartás értelmében főszabály szerint saját nemzeti szempontjaiknak megfelelően, szabadon határozhatják meg közrendi követelményeiket, e fogalom korlátai a rendelet értelmezésével kapcsolatos kérdéseket képeznek (lásd: 2009. április 28-i Apostolides-ítélet, C-420/07, EU:C:2009:271, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40 Ennélfogva ugyan nem a Bíróság feladata, hogy meghatározza valamely tagállam közrendjének a tartalmát, az már rá hárul, hogy felülvizsgálja azokat a korlátokat, amelyek között a tagállam bírósága e fogalom alkalmazásához folyamodhat annak érdekében, hogy ne ismerjen el valamely, más tagállam bíróságától származó határozatot (lásd: 2009. április 28-i Apostolides-ítélet, C-420/07, EU:C:2009:271, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a külföldi határozatok érdemi felülvizsgálatának tilalmával a 44/2001 rendelet 36. cikke és 45. cikkének (2) bekezdése megtiltja a végrehajtás helye szerinti tagállam bíróságának, hogy az e határozat elismerését vagy végrehajtását pusztán azon az alapon tagadja meg, hogy eltérés van a határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága által alkalmazott jogszabály, és azon jogszabály között, amelyet a végrehajtás helye szerinti tagállam bírósága alkalmazott volna abban az esetben, ha a jogvita előtte folyt volna. Ugyanígy a megkeresett állam bírósága nem vizsgálhatja

felül a származási állam bírósága által kifejtett jogi vagy ténybeli megállapítások helytállóságát (lásd: 2009. április 28-i Apostolides-ítélet, C-420/07, EU:C:2009:271, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Így a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában szereplő közrendi záradék alkalmazása csak abban az esetben képzelhető el, ha a másik tagállamban hozott ítélet elismerése vagy végrehajtása annyira elfogadhatatlan mértékben ellentétes a végrehajtás helye szerinti tagállam jogrendjével, hogy az valamely alapelv sérelmét jelenti. A valamely más tagállamban hozott határozatok érdemi felülvizsgálatára vonatkozó tilalom tiszteletben tartása érdekében e sérelemnek a megkeresett állam jogrendjében lényegi jelentőségűnek tekinthető jogszabály vagy e jogrendben alapvetőnek elismert jog nyilvánvaló megsértését kell képeznie (lásd: 2009. április 28-i Apostolides-ítélet, C-420/07, EU:C:2009:271, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

43 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a Charta 47. cikke hatással van-e a 44/2001 rendelet 34. cikke 1. pontjának a vitatott végzés elismerésére és végrehajtására irányuló kérelemre vonatkozó értelmezésére, emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok eljárását illetően a Charta hatályát a Charta 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre (lásd: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 17. pont).

44 Az uniós jogot végrehajtó nemzeti bíróságnak a 44/2001 rendelet alkalmazásakor tehát meg kell felelnie a Charta 47. cikkéből eredő követelményeknek, melyek értelmében mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

45 Ezenkívül a Bíróság kiemelte, hogy az uniós jog – így a 44/2001 rendelet – rendelkezéseit az alapvető jogok fényében kell értelmezni, amelyek az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon általános jogelvek szerves részét képezik, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja, és amelyek immár a Charta részét képezik. E tekintetben a 44/2001 rendelet minden rendelkezése az arról való gondoskodás iránti törekvést fejezi ki, hogy a rendelet célkitűzéseinek keretében a bírósági határozatok elfogadásához vezető eljárásokat a Charta 47. cikkében biztosított védelemhez való jog tiszteletben tartása mellett folytassák le (lásd: 2014. szeptember 11-i A-ítélet, C-112/13, EU:C:2014:2195, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Különösen azon kérdést illetően, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja szerint mennyiben képezheti az elismerés elutasításának indokát az a körülmény, miszerint valamely tagállam bírósága határozatának meghozatalára az eljárási garanciák megsértésével került sor, a Bíróság kimondta, hogy az e rendelkezésben meghatározott közrendi záradék csak akkor alkalmazható, amikor az érintett határozatnak a megkeresett tagállamban való elismerése olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésével járna, amely az uniós jogrendben – és így az említett tagállam jogrendjében – lényegi jelentőségű (lásd: 2015. július 16-i, Diageo Brands ítélet, C-681/13, EU:C:2015:471, 50. pont).

47 Meg kell jegyezni továbbá, hogy a 44/2001 rendelet által előírt elismerési és végrehajtási szabályok az igazságszolgáltatás iránt az Unióban táplált kölcsönös bizalmon alapulnak. Ez a tagállamok által egymás jogrendszerei és igazságszolgáltatási szervei iránt tanúsított kölcsönös bizalom teszi lehetővé annak a megállapítását, hogy a nemzeti jog vagy az uniós jog téves alkalmazása esetén az egyes tagállamok által működtetett jogorvoslati rendszer, amelyet kiegészít az EUMSZ 267. cikkben foglalt előzetes döntéshozatali eljárás, a jogalanyok számára megfelelő garanciát nyújt (lásd: 2015. július 16-i, Diageo Brands ítélet, C-681/13, EU:C:2015:471, 63. pont).

48 A 44/2001 rendelet ugyanis azon az alapvető elgondoláson alapul, hogy a jogalanyoknak főszabály szerint ki kell használniuk a származási tagállam joga által biztosított minden jogorvoslati lehetőséget. Kivéve azokat a rendkívüli körülményeket, amelyek túlságosan nehézzé vagy lehetetlenné teszik a

jogorvoslati lehetőségek kihasználását a származási tagállamban, a jogalanyoknak e tagállamban ki kell használniuk minden rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget annak érdekében, hogy megelőzzék a közrend megsértését (lásd: 2015. július 16-i, Diageo Brands ítélet, C-681/13, EU:C:2015:471, 64. pont).

49 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárásban a vitatott végzés nem fejt ki harmadik személlyel szemben joghatást azelőtt, hogy arról e személyt tájékoztatnák, és az e végzésre hivatkozni kívánó felpereseknek kell arra ügyelniük, hogy e végzést megfelelő módon közöljék az érintett harmadik felekkel, és azt bizonyítaniuk, hogy e közlésre ténylegesen sor került. Egyébiránt valamely harmadik fél, aki nem vett félként részt a származási tagállam bírósága előtti eljárásban, miután ugyanezen végzést közölték vele, keresetet nyújthat be e bíróság előtt az említett végzéssel szemben, és kérheti annak módosítását vagy hatályon kívül helyezését.

50 E jogvédelmi rendszer tükrözi a Bíróság által a 2009. április 2-i Gambazzi-ítéletben (C-394/07, EU:C:2009:219, 42. és 44. pont) megállapított követelményeket azon eljárási garanciákat illetően, melyek valamennyi érintett harmadik félnek tényleges lehetőséget biztosítanak a származási tagállam bírósága által hozott intézkedés vitatására. Következésképpen az említett rendszer nem tekinthető a Charta 47. cikkével ellentétesnek.

51 Emlékeztetni kell továbbá arra is, hogy a Bíróság megállapította a 2009. április 23-i Draka NK Cables és társai ítéletben (C-167/08, EU:C:2009:263, 31. pont), hogy az adós hitelezője nem nyújthat be jogorvoslatot a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozat ellen, ha nem vett részt peres félként abban a jogvitában, amelynek keretében ugyanazon adós más hitelezője kérte a végrehajthatóság megállapítását.

52 Ha a megkeresett tagállam bírósága értékelhetné az olyan esetlegesen fennálló jogokat, melyekre egy harmadik fél, aki a származási állam bírósága előtti eljárásban nem vett részt, hivatkozik a külföldi határozat elismerésével és végrehajtásával szemben, az említett bíróságnak adott esetben e határozat meglapozottságát kellene vizsgálnia.

53 Következésképpen az R. Meroni által a kérdést előterjesztő bíróság előtt kifejtett érvelés alapján e bíróságnak olyan vizsgálatot kellene elvégeznie, ami nyilvánvalóan ellentétes a 44/2001 rendelet 36. cikkével és 45. cikke (2) bekezdésével, melyek értelmében a külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

54 A fenti megfontolások összességére tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendeletnek a Charta 47. cikkének fényében értelmezett 34. cikke 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén valamely tagállam bírósága által hozott olyan végzés elismerése és végrehajtása, melyet olyan harmadik személy előzetes meghallgatása nélkül fogadtak el, akinek a jogait érintheti e végzés, nem tekinthető e rendelkezések értelmében úgy, mint amely nyilvánvalóan ellentétes a megkeresett tagállam közrendjével vagy a tisztességes eljáráshoz való joggal, amennyiben e személynek lehetősége van e bíróság előtt érvényesíteni jogait.

A költségekről

55 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének fényében értelmezett 34. cikke 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásbelihez hasonló körülmények esetén valamely tagállam bírósága által hozott olyan végzés elismerése és végrehajtása, melyet olyan harmadik személy előzetes meghallgatása nélkül fogadtak el, akinek a jogait érintheti e végzés, nem tekinthető e rendelkezések értelmében úgy, mint amely nyilvánvalóan ellentétes a megkeresett tagállam közrendjével vagy a tisztességes eljáráshoz való joggal, amennyiben e személynek lehetősége van e bíróság előtt érvényesíteni jogait.

Aláírások